



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 530/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti Z., a. s., zastúpenej G., s. r. o., pre namietané porušenie čl. 1, čl. 20, ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 205/2013-159 z 9. apríla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti Z., a. s., o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júla 2014 osobne do podateľne doručená sťažnosť spoločnosti Z., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie čl. 1, čl. 20, ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cob 205/2013-159 z 9. apríla 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 26 Cb 146/2012-105 z 31. januára 2013 bola spoločnosť A., s. r. o. (ďalej len „žalovaná“), zviazaná zaplatiť sťažovateľke ako žalobkyni sumu 10 415,92 € s prísl., ďalej trovy konania vo výške 624,50 € a trovy právneho zastúpenia vo výške 1 425,76 €. Na základe odvolania žalovanej krajský súd rozsudkom č. k. 3 Cob 205/2013-159 z 9. apríla 2014 potvrdil rozsudok okresného súdu vo veci samej a vo výroku o trovách konania a zároveň rozsudok zmenil vo výroku o trovách právneho zastúpenia tak, že sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia nepriznal. Nepriznal jej ani náhradu trov odvolacieho konania.

Podľa názoru sťažovateľky nepriznaním náhrady trov právneho zastúpenia v prvostupňovom, ale ani odvolacom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

Rozsudok krajského súdu je svojvoľný, lebo z jeho odôvodnenia vôbec nie je jasné, na základe akého ustanovenia zákona postupoval, pričom je odôvodnenie aj nedostatočné a samotný výrok je nepreskúmateľný. Ak na rozhodnutie o náhrade trov právneho zastúpenia mienil krajský súd aplikovať ustanovenie § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (čo z odôvodnenia explicitne nevyplýva, hoci sa toto zaoberá účelnosťou trov právneho zastúpenia), potom treba poukázať na znenie tohto ustanovenia, podľa ktorého súd prizná účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Účelným bránením práva treba rozumieť voľbu účelných krokov, resp. úkonov právnej pomoci zo strany advokáta. Všeobecný súd je síce oprávnený skúmať účelnosť vynaložených trov, avšak nemôže opomenúť, že účelnosť ako taká je vlastnosťou procesu spočívajúcou v sledovaní cieľa, pričom svoju opodstatnenosť nachádza spravidla vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze.

Sťažovateľka sa nemôže stotožniť s aplikáciou ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ktorá prichádza do úvahy iba vo výnimočných prípadoch a musí byť riadne a presvedčivo odôvodnená.

Prvok svojvôle v rozsudku krajského súdu je jednoznačný aj v konštatovaní, podľa ktorého sťažovateľka disponuje právnym oddelením. Nie je jasné, na základe akých dôkazov dospel krajský súd k takémuto záveru, pretože v skutočnosti sťažovateľka právne oddelenie nemá. Okolnosť, že má zamestnanca s právnickým vzdelaním, pôsobenie ktorého bolo pravdepodobne dôvodom nepriznania jej náhrady trov právneho zastúpenia, nebola s prihliadnutím na predmet činnosti sťažovateľky (inter alia dodávka elektrickej energie) podstatná, pretože pracovnou náplňou zamestnanca s právnickým vzdelaním bolo poskytovanie právnych služieb bezprostredne súvisiacich s predmetom činnosti sťažovateľky. Nebolo však jeho úlohou spravovať a vymáhať jej pohľadávky. Takúto prácu by totiž mohli zvládnuť len viacerí zamestnanci s právnickým vzdelaním, keďže iba v oblasti dodávky elektriny vykazuje sťažovateľka vyše 3 000 pohľadávok. To je dôvod, pre ktorý tieto pohľadávky vymáha sťažovateľkou poverená advokátska kancelária. Úkony advokátskej kancelárie pri vymáhaní pohľadávky musia byť preto posúdené ako účelné na uplatnenie práva sťažovateľky. Neboli preukázané ani žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa.

Právny názor krajského súdu o neúčelnosti trov vzniknutých advokátskym zastúpením právnickej osoby majúcej zamestnanca s právnickým vzdelaním vo svojich dôsledkoch znamená, že takáto právnická osoba musí znášať aj trovy právneho zastúpenia sama. Tento výklad je v rozpore so základným právom na rovnosť účastníkov občianskeho súdneho konania. Právne zastúpenie musí byť ponechané na vôli účastníka konania bez ohľadu na to, či bol schopný sa zastupovať aj sám, a bez ohľadu na jeho vzdelanie, resp. vzdelanie jeho zamestnanca. Zo žiadnych ustanovení ústavy či Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva, že by účastníci konania s právnickým vzdelaním, resp. zamestnávajúci osobu s právnickým vzdelaním, nemali nárok na náhradu trov právneho zastúpenia advokátom.

Sťažovateľka zaplatením odmeny za právne zastupovanie a následným nepriznaním náhrady týchto trov napriek úspechu vo veci samej utrpela aj majetkovú ujmu.

Rozsudok krajského súdu je nedostatočne odôvodnený, čím sťažovateľke bola odopretá možnosť dozvedieť sa o dôvodoch rozhodnutia, a preto je sťažovateľka toho názoru, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Krajský súd sa obmedzil len na veľmi stručné konštatovanie. Neuviedol, na základe akých skutočností dospel k záveru, že sťažovateľka má zriadené právne oddelenie, ale ani to, aké ustanovenie zákona aplikoval.

Došlo aj k porušeniu princípu právnej istoty ako jednej zo zložiek právneho štátu v zmysle čl. 1 ústavy, keďže všeobecné súdy v obdobných prípadoch náhradu trov právneho zastúpenia priznávajú.

Sťažovateľka žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa zaručené v čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy(...), právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...), právo na majetok v zmysle čl. 1 Dodatkového protokolu a ústavný princíp v zmysle čl. 1 Ústavy(...) Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 09. 04. 2014, sp. zn. 3 Cob/205/2013-159 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 09. 04. 2014, sp. zn.: 3 Cob/205/2013-159, v časti vo výroku o trovách právneho zastúpenia, v ktorej zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 26Cb/146/2012-105 zo dňa 31. 01. 2013, ako aj v časti náhrady trov odvolacieho konania zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľovi vo výške 340,90 Eur na účet jeho právneho zástupcu(...), a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

Z rozsudku krajského súdu č. k. 3 Cob 205/2013-159 z 9. apríla 2014 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 26 Cb 146/2012-105 z 31. januára 2013 vo veci samej a vo výroku o trovách. Zároveň bol zmenený vo výroku o trovách právneho zastúpenia tak, že sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia nepriznáva. Sťažovateľke nebola priznaná ani náhrada trov odvolacieho konania. Podľa názoru krajského súdu nebolo možné stotožniť sa s postupom okresného súdu, ktorý priznal sťažovateľke právo

na náhradu trov právneho zastúpenia za situácie, keď sťažovateľka disponuje právnym oddelením. Účelnosť zastúpenia advokátom z pohľadu účelnosti priznania trov právneho zastúpenia treba hodnotiť, a to aj s prihliadnutím na predmet konania ako negatívnu, a to vzhľadom aj na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/03 z 9. septembra 2004, v ktorom sa konštatuje, že nepriznaním náhrady trov právneho zastúpenia nedochádza k zásahu do podstaty a zmyslu základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy. Nález tiež konštatoval, že nepriznaním náhrady trov právneho zastúpenia nebolo porušené základné právo na rovnosť účastníkov v konaní, pretože došlo len k uplatneniu zákonom daného priestoru pre uváženie účelnosti trov konania. Preto bol rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade trov právneho zastúpenia podľa § 220 Občianskeho súdneho poriadku zmenený tak, ako je uvedené vo výroku. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, a preto sťažovateľke, hoci bola v odvolacom konaní úspešná, náhradu trov odvolacieho konania spočívajúcu len v nákladoch právneho zastúpenia nepriznal.

Rozsudok krajského súdu bol podľa dátumovej pečiatky doručený právnomu zástupcovi sťažovateľky 27. mája 2014.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľka nepodala dovolanie proti rozsudku krajského súdu č. k. 3 Cob 205/2013-159 z 9. apríla 2014.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Sťažovateľka v podanej sťažnosti inter alia namieta, že nedostatočným odôvodnením rozsudku krajského súdu sa jej odoprela možnosť dozvedieť sa o dôvodoch rozsudku, a tým jej bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom.

Hoci z ustanovenia § 239 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je prípustné vo veciach týkajúcich sa trov konania, napriek tomu je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (teda aj proti rozhodnutiu o trovách konania), a to v prípadoch väd konania špecifikovaných v ustanovení § 237 Občianskeho súdneho poriadku.

Z podanej sťažnosti je zrejmé, že podľa názoru sťažovateľky trpí rozsudok krajského súdu vadou spočívajúcou v tom, že postupom krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Takáto námietka sťažovateľky umožňuje podanie dovolania, ktorého prípustnosť sa opiera o ustanovenie § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Napriek tomu podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľka dovolanie proti rozsudku krajského súdu nepodala. Nevyužila teda v zásade účinný prostriedok nápravy označených práv v rámci dovolacieho konania, hoci tento mimoriadny opravný prostriedok mala k dispozícii. To zakladá neprípustnosť sťažnosti.

Napokon treba uviesť, že sťažovateľka ani len netvrdila (tým menej preukazovala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2014